Orationes · carmina et
alia opuscula Beroaldi

BIBLIOTEKA UNI[...] POZNANIU
INKUNABUŁY
64 8°

Beroaldus

Philippi Beroaldi Libellus Quo Septem ſapientium Sententiae Diſcutiuntur.

Ad Lectorem

Aſpicias ſeptem ſapientum bractea dicta
  Vitam moratã ducere quiſquis aues
Hec redolẽt ſophiã qua dulcia mella labaſcunt
  Obfuſcat cuius fulua metalla color.

H* 2975
GW 4139

W woluminie kolejno współoprawne sygnatury:

SD 10662 II

SD 10663 II

Inc. 64

SD 10664 II

SD 10665 II

Orationes · Carmina et
alia Opuscula Rethorica

BIBLJOTEKA
VNIWERSYTECKA
W POZNANIV

Dar Kuratorjum Okr. Szk. Poznańskiego.
Z księgozbioru Gimn. im. Marji Magdaleny w Poznaniu.
1930.

Orationes et
carmina
1502

H. M88728
N. 4398708

ס הוויל וויי
ווב מען הי
טר מעלה
ווב גחל וויז
זה לבית ז
סדר השתי
סימן וויס
התמ ויבי
ינעה הוי
ק לן רכיו ל
ערך היין
טירחין הו
תן מייוויי
שלין לימ
יירן און ש
היו וייתמ
התמין כנ
ת היוורין ל
טוב וויול
ומן זוין י
ולם וייוי

Philippi Beroaldi Libel
lus Quo Septem ſapien
tium Sententiae Diſcutiuntur.

Ad Lectorem

Aſpicias ſeptem ſapientum bractea dicta
Vitam moratā ducere quiſquis aues
Hec redolēt ſophiā qua dulcia mella labaſcunt
Obfuſcat cuius fulua metalla color.

H* 2975
GKW 4139

Vn̄rabili ac itegerrīo viro: dn̄o Andree Belher Arciū liberaliū
ac toci⁹ phie ꝓfeſſori: Eccliecꝫ legenitzēſis p̄poſito bn̄merito
Dn̄o ⁊ prōno ſuo p̄cipue colēdo Nicola⁹ Grunēbergēſis ſ.d.

q Vo amore: q̄ bn̄uolencia officioſiſſime Vir non ſolū
vnū ex alijs ſelectū: ſʒ eque oēs ad ſapiēciā ⁊ ſciaꝫ aſpi
rantes cōplecteris. lrē tue nuꝑ ad me date optimū teſtimoni
um preſtāt. que vt erudicōeꝫ et venerē p̄ſeferūt ita te om̄i hu
manitate et ſapiencia preditū eſſe demrānt. non ſolū te alie-
num eſſe a tabifica inuidia qua plericꝫ mortales ꝑciti ob ꝓ
fectū aliorū dolorem alto corde p̄munt: ac ſi qua in vtilita-
tem ſtudioſorū ꝑgere poſſunt- latebris ac thecis claudūt: ſed
eciā dedita oꝑa te nō ſecus ꝓ cōmodis alioꝝ qm̄ ꝓprijs mo
liri Sic ꝓfecto te rationē etiam extnoꝝ habere cernens ſtoicū
hominē te agere: et verbis: et factis mīme dubito Qui te ſic
accigis. ne tibi ſoli viuere. nec ſapere videaris Ac quidē id fa
cis potiſſimū n̄ bonis mometaneis (que ſepe nūero ip̄m poſ
ſidentē i p̄cipiciū ducūt) ſʒ inmortalib⁹. nunc ex ingenio tuo
fertiliſſimo ⁊ facūdiſſimo ꝓfect᷑. Nunc ex officina aliena de
riuat᷑. quib⁹ tibi indies amicos nouos ꝯcilias: ⁊ veteres ro
bore firmas Sicut iā apohthegmatib⁹ ſeptē ſapientū a phi
lippo Beroaldo q̇ inᷣ poetas ⁊ rhetores nrā etate p̄mas iure
ſibi vendicat digeſtis ⁊ dilatat᷑ lipſicolas lrāꝝ alūnos locu
pletōres reddidiſti Multū ergo debem⁹ beroaldo q̄ nllō labo
re nllis vigilijs trit⁹- q̄ min⁹ has tā ſctās: tā frugiferas i cō
moditatē oiꝫ ſnās ꝯgereret: atꝫ ederet Sʒ n̄ min⁹ tibi vir Am
pliſſime q̄ hec ad te miſſas ſol⁹ poſſidere noluiſti Merito ꝓp
terea te lrāꝝ cultores venerēt. marie lipſenſes- quib⁹ p̄omib⁹
alijs hoc imortali munere- ꝯſulere dignat⁹ es Sʒ ne tuis deli
cijs te carere pacior eas ſentēcijs ⁊ ꝓuerbijs diui philoſophi
platonis maritatas ⁊ archetypum remitto Vale vir clariſſi
me ac me clientē tuū recognoſce

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

1138732
N. 4403716

Inc. 64

Ad Chariſſimũ Joannem Vartimbergenſem ſcholaſticũ Boemũ Philippi Beroaldi bononieſis eplã.

Multa me amabiliſſime mi Joannes vt tibi libellũ hunc nominati dedicẽ hortantˀ ⁊ inuitãt Tua erga me mihi pſpectiſſima beniuolencia: Mirus ſtudiorũ amor: Genuina probitas. hilaris comitas. Mores defecati: Que ſunt vera hominis honeſtamẽta ad haec Nobilitas familiae Vartĩbergẽſis apud Boemos honoratiſſimae: quae Arcto cognationis nexu copulatur cũ illuſtriſſimis principibꝰ Roſenſibus: quibꝰ Affinem eſſe et neceſſariũ maximus eſt honos: quos ego ſumma cũ reuerentia diligo quorũqꝫ beniuolẽtia cũ primis glorior: hortamẽtum quoqꝫ non minimũ fuit meũ illud ſolẽne: Quo nobilibus ſcholaſticis tranſmontanis hoc genus libellos nuncupatĩ dicare ꝯſueuiꝰ. Imprimis vero autem vellit tua illa: qua in me pliberaliter es vſus munificentia: qua effectũ eſt vt cũ preceptori diſcipulꝰ debere conſueuerit: Ego tibi diſcipulo doctor plurimum debere me ꝓfitear: Vitiũ autẽ ingratitudinis q̃ꝫ tetrũ/q̃zqꝫ inamabile ſit/homo nemo nõ nouit. Sapientis viri verbũ eſt/ingratus ne ſis: Perſae in ingratos ſeueriſſime Aniaduertunt: Apud athenienſes aduerſus ingratos Actio cõſtituta ẽ. Igitur ne malũ nomen ſim: Ne ingratũ agam: quo in vitio nihil mali non ineſt: Tibi peculiariter dono/dicoqꝫ opuſculũ hoc quantulũcunqꝫ eſt: et ꝓ argentaria liberalitate chartariã remunerationẽ repẽdo ac repono: Quae tamen talis eſt: vt apud ingenuos virtutiſqꝫ cultores: qualis es tu: Auro gratior eſſe et ſoleat/et debeat: Te rogo vt id quicquid eſt ex chartacea ſupellectile nrã depromptũ hilaro vultu. et obuijs vt aiunt manibꝰ excipias: vt poſt ſanctiores iu

Laus Johãnis.

Contra ingratos.

Malum nomen.

ris pontificij paginas: poſt ebibitā ſeriae lucernae fuliginem: ſumas in manū libellū hunc non minus varietate rerū. q̄z breuitate expetibilē. Philoſophica eſt incude formatus: et ex illius philoſophiae ſecretarijs Erutus: quā greaci pareneticen: Noſtri preceptiuā appellant. Titulus eſt heptalogos. Ex graeca ſcilicet feſtiuitate: Quod ſi latinā inſcriptionem mauis: ſeptem ſapientes inſcribito. Sed quid nugis hiſce meis lenocinor: cum tu libellos id gen⁹ libentiſſime lectites ſine fine lecturias: cum mei nominis meaeq; quantulacūq; eſt-eruditiōis Amator: Laudator. Admirator ſemper extiteris. Ego vero amicitias proborum-inter quos ipe ſplendeſcis-ſitienter expeto. diligenter colo. penniter ſeruo. Vale.

Phia pare-netiee.

heptalogos

Amicitie p-borum expetendae

Philippi Beroaldi Hep-
talogos ſiue ſeptem ſapientes,

m Agnū miraculū eſt hō Viri ornatiſſimi:
Maximū miraculū eſt ſapiens hō: qui
ad beate viuendū ſe ipō ↄtentus ē: q̇ ſu
pra fortunā collocatus inſtar liq̄di caeli
impturbat⁹ defecatuſqȝ degit: Cui⁹ ſerenitatē nulla
tēpeſtas obducit: Cui cū deo virtute ↄciliāte cogna
tio ē: q̄ vt celeberrimi ↄditores dixere: Eſt mortalis
quidam deus: Et cum raritas ip̄a conciliet rebus Sapiens deus mortalis
Admirationē: Tam raro hominē ſapientem videre
Contingit. vt ſepius mulā peperiſſe arbitretur Ar
pinas orator: q̄ȝ fuiſſe ſapientem. Antiquitas mul
tos quidem multiiugis virtutibus precellentes pre-
dicat: Sed ex his ſeptem tantum ſapientum nomi
ne cenſentur: Adeo ex infinitis milib⁹ mortalium ra
ri Extitere digni tanto cognomine: Nec hi quidem
ipſi qui nominati ſunt vt inquit. M. Tulius ſapi-
entes fuerunt. Sed ſimilitudinē quandam gerebāt
ſpetiemqȝ ſapientum: Horum ſententiae quaedā ca
tholicae circumferuntur: quae non tam hominū q̄ȝ
oraculorū ſunt exiſtimande. Quid eni aliud eſt ora- Oraculū q̇d
culū: q̄ȝ voluntas ſentenciaqȝ diuina hōis ore enūci
ata: Et quos tandē Antiſtites ſanctiores inuenire
ſibi diuinitas potuit q̄ȝ Solonem Thalem Chilonē
Reliquoſque in ſapientū albo conſcriptos: ꝑquos
hūano generi p̄cepta ſaluberrima traderentur. Qui
verborū parci Rerū fecundi bracteata dicta nō pa͛
multa ſentencialit̄ ꝓtulere: Quae breui periodo cō-
cluſa latiſſimā continēt explicacionē: Inſtar legū:
quarū ſcriptū anguſtū eſt interpretatio diffuſa. Ex
his ego hodierno die ſingula ſingulorū apophtheg Apophthegmata.

mata delegi: que in hoc frequẽtiſſimo auditorio ce-
tuq; viroꝝ celeberrio explicarẽ: Quae int cetera ſunt
illuſtriora et magis famigerata: quib⁹ nihil ſancti-
us Doctius. ꝯducibilius excogitari poſſe ꝯtenderi.
¶ Eccleſiaſtici ꝯcionatores multa quidẽ ſalubriter
ꝓ pulpitis- ꝓ tribunalib⁹ In ꝓpatulo in delubris
religioſiſſimis ꝑcipere ꝯſueuerũt. Sȝ nihil ẽ in ſermo
nib⁹ illorũ ꝓlixis clamoſiſq; ſeptẽ ſapientum Eth-
nicorũ breuibus ſententijs ꝑferendũ- ne dicam com
parandũ. Quod idẽ vos vbi poꝛauero ſenſuros eſſe
nil ambigo: Cunctoſq; in ſententiã meã non tã pe-
dibus q̃ȝ animis ituros aſſeuerant affirmo. Itaq;
dũ ſeptena ſeptẽniratus decreta a nobis ediſſerũtur
Ad metas vos queſo diligent attẽdite ¶ Hodierna hec orõ ad
vtilitatis et duas metas dirigẽt- vtilitatẽ ⁊ voluptatẽ. Vtilitas
voluptatis. fructũ animis- voluptas delectatõeȝ auribus ſuppe
Dictum po- ditabit: Initium aũt hinc auſpicabimur nõ ex ſcrip
lionis. to ꝓnũciantes: ſed ꝓut res ſuppetent- Ita verba
rebus accõmodantes. Male enim vt decent inquit
Aſinius pollio verbis eueniat: ſi rem nõ ſubſecũtur
Septenarius nũerus quem greci modo hebdoma-
da. modo heptada appellant: virtutibus poteſta
tibuſq; innũeris preditus eſſe tradit: de quo nõnulla
carptim libaſſe ab re: quã molior non fuerit alienũ.
Et illud imprimis: quod is nũerus ſeptẽ in celo fa-
cit ſtellas. q̃s graeco vocabulo planetas vocam⁹:
Super ſeptẽ quaſi erraticas: nigidius errones appellat: Septẽ
nario nume in tauro vergiliae. Septẽ i polo arctico triones ſunt
ro notabilia Septẽ circuli circũ axis longitudinem: In zodiaco
quoq; potentia ſeptenarij potẽtiſſima. Nãq; ſolſti
tium a bruma- aequinoctiũ ab aequinoctio fiũt ſep
Quattuor timis ſignis: Et cũ in genituris quatuor ſint mũd
mundi cardines vt docet firmicus maternus: medium celi
Cardines imũ celi ortus horoſcopi et occaſus: Omes hij ſep-

cennario nūero ⁊ diametrali radiatione ſeſe viciſſim
cōtuent̄. Quin etiā ſeptimꝰ ꝯſpectus qui fit a ſepti-
mo zodio hoc ē ſigno pleniſſimꝰ potētiſſimuſqꝫ ha
betur. q̄ vt auctor ē Cenſorinus quoſdā iam matu
ros infantes educit in lucē: q̄ grece latine Septime
ſeptimeſtres appellant̄: q: ſeptio menſe naſcuntur: ſtres.
Ante quē neqꝫ maſculus neqꝫ femina ſalubriter na-
ſci poteſt ¶ Ad hoīes quoqꝫ gignendos cōformman-
doſqꝫ vis nūeri ſeptenarij pertinet vt. M. Varro.
Gellius Macrobius. Ceteriqꝫ clariſſimi conditores
ꝓdidere: Nā cū ī vterū mulierꝭ genitale ſemē datū ē
ꝑmis ſeptē diebꝰ ꝯglobat̄ coagulat̄qꝫ fitqꝫ ad capiē
dā figurā idoneū: Egreſſos q̊qꝫ ex vtero matno nu
merus ſeptēnarius ſuſcipit ac comitat̄. poſt partū
an victurus ſit infans ſeptia hora decernit. A ſepti
mo die nomia infantibus imponūtur: Tanq̄z ſalu
ti puerili Tunc primū fidendū ſit: vt docet Ariſtote
les in ſeptio de aīalibꝰ plurimis an̄ diē ſeptimū ꝑeū
tibus. Poſt ſeptimū menſem fiunt dentitiōes incipi Dentitiones
untqꝫ dentes mandibulis emergere: poſt annos ſep
tē ꝑmi dentes cadunt: Alijs ad cibū ſolidū ſubnaſcē
tibꝰ atz ſuccedaneis: Septio q̊z anno plene abſolui
tur integritas loquēdi: vn̄ et ſeptē vocales apud gre Septem vo
cos in vſu ſunt: licet quiqꝫ ꝓ ſeptē latinitas tm̄ vſur cales.
pauerit: Annis v̊o bis ſeptēnis pueri pubeſcūt. fitqꝫ Albertus
initiū generatiōis qd̄ et Alberthus magnus mēorat Magnus
in octauo de aīalibꝰ: Annis ter ſeptenis genitura fit
pollēs atz robuſta: et vt inq̇t Plinius noſter Creſcit
hō in lōgitudinē. quarta annoꝝ hebdomade. in la
tū quoqꝫ fit creſcēdi modꝰ. quita om̄e viriū et robo
ris cōplet̄ augumentū: In ſeptio annorū ſeptēnario
vt ſaltuati decurrā ſummatiqꝫ delibē: prudentia et
lingua ꝯſumat̄: vt refert Ariſtoteles in ſeptio politi Ariſtoteles.
corū: ⁊ vt annotāt eruditi ſeptē ſepties multiplicati

faciunt aetatē : quae ꝓprie pfecta habet̄ et dicit̄ : Cū
vo . decas heptadi iungit̄ .i. decies septē anni Cōpu
Meta viuendi. tant̄ : q̄ septuagita sunt : hec a physicis credit̄ meta
viuēdi : Et hoc vitae hūanae pfectū spatiū t̄miatur
Qd quiſquis exceſſerit ab oīmi officio vacuus vt in
q̄t ſcitiſſime Macrobius : ſoli exercitio ſapiēciae va
cat : Et oēm vſum ſui in ſuadēdo hȝ : Alioꝝ muneꝝ
vacatiōe reuerendꝰ. Preterea medici autumāt in ho
minibꝰ venas vel potius arterias nūero moueri ſep
tēnario : Diſcrimia Etiā piculoꝝ in morbis maiore
vi fieri putant diebꝰ ſeptimis : eoſq̨ maxie obſuāt :
quos : Id eſt iudicialis appellant . ꝓp
Cretici dies. terea q̄ vt interpretat̄. Cornel . Celſus tunc de egris
Hippocrates. iudicatur : Hippocrates ſeptimū quemque diem vt
efficaciſſimū apphendit : liber Galeni eſt de diebus
Galenus. Creticis ſiue criticis : quo ſeptimū diem . diebꝰ oīmi
bus iudicialibꝰ antecellere tradit potentia et nobili-
tate . Verū vt dies in morbis ſeptimi maxie Criſimi
id eſt iudicatorij ſunt : ſiue vt elegantius loquar de-
Dies decretorij. cretorij : Ita per oēm vitā ſeptimus quiſq̨ annis pi
culoſius Et velut Criſimos ē : Quē ſcriptores climac
tericū quaſi ſchalariū ſiue ſcanſilē nominitāt : Sed
Climacterici anni. ex his genethliaci difficillimos piculoſiſſimoſq̨ Cli-
macteras duos ꝓdidere Annū ſcilicet vn̄ quinquage
ſimū : quē complent Anni ſepties ſepteni : et annum
ſexageſimū tertiū. quē hebdomades nouē ꝯficiunt :
Androclas. q̄ ab egyptijs Androclas dictꝰ ē : ex eo qd oēm viri
ſubſtantiā frangat atq̨ debilitet : Cuiꝰ mentiōez facit
et firmicus maternus in tercio matheſeos : Et olī di-
uus Auguſtus epiſtola quadā gaudiū animi teſtatꝰ
eſt : q̄ tertiū ⁊ ſexageſimū annū euaſiſſet ꝯmunē ſeni
orū oim. p̄ter haec ſummꝰ modus adoleſcēdi hūani
corporis eſt ſeptē pedū : Et quibus inedia mori de-
cretū eſt ſeptimo demū die moriunt̄ : Adde q̄ ſeptem

fuerunt ſpectacula in orbe terrarum miranda. quod ſeptē curricula ludorū circenſiū ſolēnia. quod ſeptē duces ad oppugnādas thebas pfecti: Et vt haec tam longo repetita pricipio Ad rem nrām accomodent. Septē ſapientes graeciae famigerati extitere. quibus nomē iſtud dedit ſupior aetas. vt Auſonij vbis vtar: nec ſecuta ſuſtulit: quorum noīa ſunt haec: Solon Attic⁹ Chilon Lacedemonius: Cleobulus Lindius: Thales mileſius. Bias prieneus: pittacus mithileneus periander Corinthius: Hi nō parum multa ſapienter et ſalubriter pcepere publicae mortaliū vtilitati proſpicientes: Ex quorū theſauris Totidem aureas ſententias quot ipſi ſunt Sapientes hodierno die pmemus orſi a Solone nomotheta: hoc eſt legū conditore clariſſimo ſapientiſſimoque: Cui vt inquit Auſonius: Fama ſeptem ſapientū palmam dedit.

Septem curricula.

Nomia ſeptē ſapientiū.

Eſt igit Solonis iſta ſentētia: ac ſalutare documentū hoc ē ſpectare vite iubeo cūctos tminū id Creſo regi dictū omnes homines ſibi dictum putent: iubet Solon ſpectandum eſſe finem vitae: et ex eo beatos aut miſeros mortales dicendos: Tanquam ante ſupremū diē beatus nemo dici merito poſſit: Sententiae Solonis ſubſcribit Ouidius illis verſibus. vulgatiſſimis: Sed ſcilicet vltima ſemper expectanda dies homini eſt dicique beat⁹ ante obitum nemo ſupremaque funera debet: Ita eſt pfecto vt inquit veriſſime plinius. Alius de alio iudicat dies: ſupremus de omib⁹: ideoque nulli credendū eſt: et ſi verum facere iudiciū volumus ac repudiata omi fortunae Ambitione decernere mortalium nemo dicend⁹ eſt felix ¶ Tu qui robore corporis et valitudine proſperrima te beatum ducis reſpice vitae terminū: neſcis quid veſper ſerus vehat: Namque febricula. vulnuſculum. vipe denticulus. vlcuſculū. poſſunt vel

Sentētia ſolonis:

milonis vires: vel iunq̃ valent̃ lacertos vel ruſticel
li Romani. herculis Robur ſubnernare: et vnius
dieculae ſpatio oēm. qua prius fidebas fortitudinē
depopulari: Quin tantulo caſu extingui potes: Et

Acino vuae ſtrangulatꝰ Anacreon.

ſicut Anacreō Acino vuae paſſae ſtrāgulari: Sicut
fabius ſenator in lactis hauſtu vno pilo ſuffocari:
Scito nihil fragilius homīe eſſe: nihil ībecillius: Tu
qui latifundia ingētia poſſides et diuitiaꝝ opulētiȷ́s
ſuffarcinatꝰ incedis oſtentator inſolēs. ⁊ iactanticu
lus. ſpecta vitae exitū: Scito bona fortunae mobi
lia eē: fluxa/inſtabilia: quae ꝓut repēte dant̃: ſic eti
am repēte adimunt̃: Cogita multos te ip̄o lōge opu
lentiores aquā et panem emendicaſſe. et vt Senece
verbis vtar locuples es nunquid ditior Pompeio?
Cui defuit panis et aqua: qui fame ⁊ ſiti periȷ́t: Tu
qui fortunae alumnū immo partū te eſſe exiſtimas:
qui principatu et opibus polles: Cui ex animi ſentē
tia cuncta proſperrime ſuccedunt: finem vite reſpi-
cito: Cogita quod quiuis beatus verſa fortunae ro
ta Ante veſperā poteſt eſſe miſerrimus. Cogita mul
tos in medio curſu florentium gloriarū fuiſſe peſſun
datos: Et a ſummo culmīe dignitatis excuſſos: Ex

Ex beat̃ miſerrimi

beatis vt vulgo credebantur factos repente miſerri-
rimos. preſto ſunt innumera felicitatis fluxae et for
tunae variantis exempla. Ex quibꝰ duo: aut ſum
mū tria ad preſens retuliſſe ſuffecerit.

Dionyſiꝰ ex rege rhetor.

Dionyſius Syracuſanus gentiū quondā terror reg
no deuolutus Corinthi ludum litterarium exercuit:
ſeqꝫ eo artificio ſuſtentauit ¶ Filius perſei mace-
donum regis artem Ferrariam ob querendum do-
cuit victum: Verum ne longū faciam Creſi lydorū
regis opulentiſſimi hiſtoriam breuiter ſummatimqꝫ
percurrā: Adhoc negotium prope peculiariter perti
nentē. Solon decēnali illa peregrinatione cū ſardis

ad creſum perveniſſet hoſpitaliter in regiam except⁹ eſt: Et cum iuſſu Creſi omes theſauri omiſqꝫ regia ſupellex eius oculis Contemplanda pberent: Et cu ipſe rex omi ornatu precioſiſſimo ſeſe excoluiſſet ſublimiqꝫ in ſolio cultiſſimus ſediſſet-ferunt interrogatu Solonem ecquod formoſius vnqua ſpectaculu vidiſſet: Reſpondiſſe Gallos gallinaceos. phaſianos atqꝫ pavones ſe vidiſſe. naturali eni eos flore ꝛ inenarrabili formoſitate veſtiri. preterea quod facit ad cauſam: Creſus Solone percotatus eſt que hominu beatiſſimu vel vt quidam tradut que homiez ſe ipo beatiorem vidiſſet: Tu Solon citra aſſentationem oem tellu municipe ſuu ſe vidiſſe reſpondit docens tellu optimu virum fuiſſe filioſqꝫ ac nepotes pbatiſſimos habuiſſe: q cu integerrime ſanctiſſimeqꝫ vixiſſet: et hoc evi qd logiſſimu mortales degunt feliciť traduxiſſet: pugnas ſtrenue p patria hoſte i fugam verſo morte pulcherrima oppetierat: Iterum creſo ſciſcitate quena ſecundu a tello beatiſſimum vidiſſet. Cleobe inqt ꝛ Vitone q cu dies feſtus iunonis apud argiuos foret oporteretqꝫ matre illoru ad ſolene ſacrificiu curru vehi morareturqꝫ iumeta: tuc ipi iugu ſubeuntes. et vicaria bou opera obeuntes in fanum matre aduexerut: omib⁹ tanta pietate laude celebrantib⁹. Tunc mater pcata deu diciť: vt illis premiu daret p pietate qd maximu homini dari poſſet a deo. poſt hanc pcatioez epulati cu parente adoleſcentes Cu ſomno ſe dediſſent no ſunt aplius Excitati inventiqꝫ ſunt mane mortui: optio genere mortis defuncti: Tunc Creſus indignabund⁹ pturbatuſqꝫ adeo ne inqt o Solon tibi p nlla Contenit nra felicitas: vt ne pvatꝫ qde viris nos aeqpandos ducas? Et Solon cui⁹ ingeniu mime erat adulatoib⁹ accomodatu o Creſe in qt calamitoſus e ho: neqꝫ an obi

Creſi hiſtoria.

Tellus athenienſes.

Cleobis. Biton.

tum beatus eſt dicendus: Cum viuentis felicitas vt certantis victoria inſtabilis incertaqꝫ ſit: Et om̄is rei oportet inſpicere exitū: quo ſit euaſura: q̄m mul tos deus: quibus fortuna ſubſcripſerat ariſeratqꝫ pauliſꝑ radicitus euertit: Haec cum Solon ꝓpe di uinitus diſſeruiſſet dimittitur ꝑ indocto deſpectiſſi moqꝫ qui bonis p̄ſentibꝰ p̄termiſſis iuberet ſpectan dum vitae terminū: Sed q̄ꝫ vera foret Solonis ſen tentia euentꝰ oñdit: Nāqꝫ haud ita multo poſt Cre ſus cū Cyro pſarū rege depugnās p̄lio ſuperat᷑. Ca piturqꝫ: atꝫ incendio deſtinatus pyrae flagrāti ſuꝑ ponitur: Tunc cū mentē ſubijſſet Solonis recorda tio dictitantis ex viuentibus beatū eſſe neminē: Ter

Exclamacō Creſi.

ingenti Sono exclamauit o Solon. ſolon: q̄ inter rogatus quā ciendi ſolonis cauſam haberet ſeriem ꝑ oēm cuncta Cyro ediſſerit. miſerat᷑ ille vimqꝫ fortu nae vidēs cum ſe quoqꝫ homieꝫ eſſe noſceret laudat Solonē: Creſum in amicis habet: quē ſecū iubet re liquū qđ eſſet vitae degere. Ita viſus eſt Solon ea dem orōne Alterū ſeruaſſe ex regibꝰ. cautiorē ⁊ pru dētiorē alterꝫ reddidiſſe. hec ex herodoto. Plutarcho Laertio. Luciano. Auſonio. M. Tulio ceteris. hic exīſt illud ſatyrici poetae. Et creſum quē vox facun da Solonis: reſpicere extremae iuſſit ſpatia vltima vitae: ſecundū hanc Solonis ſententiā videtur dici poſſe beatus clariſſimus iuris ꝯſultorꝫ ⁊ legalis doc

Beatitas ſoceri vincēcij paleoti

trinae theſaurus ſocer meus Vincentius Paleotus. nunquā a me ſine honoris p̄fatione nominandus: qui animi dotibus cultiſſimus diu inter legales pro feſſores obtinuit ī hoc gymnaſio primatū: ſtare au tem in faſtigio eſſe ſummi ſubſellij virꝫ q̄ꝫ dulce q̄ꝫ iu cundū ſit ſciunt illi qui eminent: quibꝰ datū ē in doc trinarū arce ꝯſiſtere. idē diuitias bono mō ptas re liquit luculentas: quales inter felicitatis munera nu

merat Plato : et metellus expetiuit : Domus vero
Iuriſconſulti cũ ſit totius oraculũ ciuitatꝭ : Ianua
et veſtibulũ ſoceri mei perindeac alterius Mutij ſce
uolae Maxima quotidie frequẽtia conſultorum ac Domus iu-
ſummorũ hominũ ſplendore celebrabatur . principi riſcõſulti ora
autẽ placuiſſe cũ maxima laus ſit ſummuſq3 honos culũ ciuitatꝭ
ſocer meus illuſtriſſimo principi noſtro Io . Benti
uolo adeo carus adeo iucundus fuit : vt ſine illo ce-
nare iucunde nõ poſſet : vt edulia oĩa ſine illius ꝯdi
mentis inſulſa ingratiq3 ſaporis eẽ viderentur : erat Cõuictor pri
n. fabulator elegãtiſſim⁹ : ac fandi dulciſſim⁹ : q̃ cũc cipalis
ta pricipalis mentis nubila dictoꝝ tẽpeſtiuitate diſ-
cuteret : ⁊ facetoſa vrbanitate exhilararet : q̃ merito
vir oĩm horarũ dici poterat : id qd̃ de aſinio pollio- Vir oĩm ho
ne ſerũs Lociſq3 accõmodata dictũ ẽ. Ad hec cũ om rarum
nis beatitas ſine ſobole mãca ſit et mutila : vt auc-
tor ẽ Ariſtoteles i prio ethicoꝝ : ex hac quoq3 pte ſocer
meus felix cẽſeri põt : q̃ cũ ex duab⁹ vxoribus prima
rijs feminis liberos ſex ⁊ trigita ſuſcepit vndeci ſup-
ſtites reliq̃t : ⁊ cũ meta viuẽdi hoĩm eẽ dicatꝭ. Annus
ſeptuageſim⁹ : cunq3 felicitas ſit i felicitate mori ipe
hunc terminũ tranſcendens annos impleuit tres et
ſeptuagita ſenioq3 beatiſſimo atq3 honoratiſſimo de-
gens nuprime deceſſit Alui ꝓ fluuio : qd̃ gen⁹ mor-
tis ſane leniſſimũ eſt : q̃ et maximi romanoꝝ ipatoꝛ-
res obiere : acceſſit et hic quoq3 cumul⁹ ꝯſumandae
homis felicitati : vt feretrũ ſubierint filij octo pien-
tiſſimi : vt paternum cadauer In edem diui Iacobi
ad ſepulchrũ vſq3 humeris hora veſpertina ex ritu
priſcorum deportauerint : Miniſterio veſpillonũ ac Veſpillo
ſandapilariorum laudabiliter fungentes : quod vni
metello macedonico cõtigiſſe int̃ rara felicitatis hu-
mane Exempla mẽoratur . Libuit ex amoris affec-
tu qui potentiſſim⁹ eſt quo ſocer genero parentis lo

co eſt : in hoc diuerticulū nō minus fauorabiliter q̄ȝ tempeſtiuiter excurrere/ vt quē viuentē reuerenter co lui/ pieqȝ dilexi/ eundē defunctum ꝑ virili parte com mendem poſteritati : quāq̄ȝ viuit vigetqȝ fama doc trinarū : florent atqȝ in manibꝰ habent conſultiſſi ma ipſius reſponſa . Sed cū ad mentionē defuncto rum teſtemur/ vt inquit Plinius mēoriam eorum a nobis non ſollicitari: Jam ad propoſitū redeamus Vltramundanū Deum precantes vt manibus ſoce ri tribuat certum in caelo locum vbi beati ſempiter no aeuo perfruantur : vt ita inter immortales bea/ tiſſime agat ſicut inter mortales feliciſſime vixit .

Ariſtoteles in prio Ethicorū Solonis hanc de ſpec tando vite fine ſententiā reprobat repcutitqȝ vt ab ſurdam q̄ beatos viuentes dici debere autumat non defunctos : cū felicitas operatio quaedā ſit: ſolonis et illae ſententiae ſunt . Rege cū prius didiceris regi: Rationē vt ducem ſequere: Nolito malis congredi Deos venerare : parentes reuerere : leges Aranearū telis ſimilimas eſſe dicebat: vt enim illas infirmiora anialia tenere Valentiora tranſmittere : Jta his hu miles et pauperes cōſtringi : diuites ⁊ ꝑpotentes nō alligari : Quidā hoc Anacharſi attribuūt. Jdē eos qui apud principē plurimū pollerent eſſentque max ime fauorabiles calculis ratiocinatorū cōparare ſo/ lebat: Nāqȝ vt illi interdū maximū numerū interdū minimū deſignant : Jta et illos ꝓut principibꝰ libi tum fuerit . aliquando illuſtres et inclytos haberi : Aliquando obſcuros et ignobiles: Quandoqȝ poſſe totum : quandoqȝ minimū. Cui conſimile Orontis Artoxerſis generi Apophthegma accepimus : ſed iā tempus eſt vt primo curriculo decurſo lacedemoniū curſorem ſpectemus : Quemadmodū celeritate qua dam peculiari ad metam feſtinabundus ꝓperet.

Sentētie ſo: Solonis .

Leges arane is ſimiles .

¶ Laconibus ſp̄ breuiloquiū cordi fuit: quod laco niſmon vocant: vnde chilon breuiloquus ſic inquit latine dicitur noſce teip̄m: ſiue vt inter p̄tatur diuus Hieronym⁹ ſcito te ip̄m: hoc chilonis preceptū tā ſalutare ē: tā q̄ ad cunctos generalit̄ pti nens vt in templo apollinis delphici litteris aureis ꝯſecr atū merito fuerit: vt et ip̄i deo aſcribat̄: q̄ ꝯſu lenti ab beatitatē: q̄ itinere ꝑueniret ſi te inq̄t cogno ueris: Ignorantia eni ſui vt inquit Plato volumīe de legibus tertio ꝑnicioſa eſt: Plautus in pſeudolo ait in foro vix decim⁹ quiſq̄ eſt: qui ipſus ſeſe noue rit: adeo pauci ſunt qui nouerint ſemetip̄os: Nos igitur in preſentia fecerimus operaepretium ſi curio ſe Trutinabimur atque diſpiciemus quēadmodum homo ſeipſum noſcat. Cuius ſententiae intellectus atq̄ interpretatio latiſſime diffunditur: Et ad res prope ſexcentas appoſita eſt.

Laconiſmoſ

Noſce teip‑ ſum

Ignoratio ſui ꝑnicioſa.

Solomon in cantico canticorū ad animā quaſi ad mulierē ſub cōminatione loquens dicit: Niſi cogno ueris temetip̄am o pulthra inter mulieres: Admo‑ netur ania Ex Solomonis p̄cepto vt noſcat ſemet ipſam: vt impleat chilonis oraculū: noſce teipſum. dicitur aūt anima qui eſt hō verus ⁊ homo interior ab eccleſiaſticis ſcriptorib⁹ nuncupa tur: Agnitionē ſui capere ſi intelligit q̄d ſit‑et quali ter moueatur: id eſt quid in ſubſtantia‑quid i affec tibus habeat: vtrū ſit ſanguis vt Zeno credidit: An ſpiritus vt Hippocrates‑vtrū ignis vt hipparchus an aer vt anaximenes. An enthelechia vt Ariſtote‑ les. An eſſentia id eſt ſeipſum mouens vt Plato Vtrum facta ſit‑an omino a nullo ſit facta: et ſi facta quō facta vtrū p traducē ſeminis corpora lis vt origo eius parit̄ cū origine corporis Traducat̄ q̄d ſentit Tertulianus: ⁊ idē ſenſiſſe lactantiū autu‑

Interior ho mo anima. Varia d̄ ani ma.

mat Ruffinus. An p̄fecta extrinſecos veniens para
to iā et formato intra vterū genitalē corpori induat:
Et vtrū nup̄ creata veniat ī corpus. An prius ⁊ oli
facta ob aliquā cauſam ad corpus ſumendū venire
exiſtimet: quod credidit Origenes Adamātius: Ig

Ignorat na / tura animae

norat enī que ſit natura Animai. vt inq̄t Lucretius
Et vt auctor ē Lactantius nondū int̄ philoſophos
Conuenit q̄d ſit aīa. nec vnquā fortaſſe conueniet:
Item hō cognoſcit ſemetip̄m qn̄ diſquirit an morta
lis ſit-et vnacū corpore intereat: vt epicurei p̄ſuaſiſ
ſimū habuerunt et ſadducei Exiſtimabant: An im
mortalis: vt oīm nobiliū philoſophorū ſcholae cō
clamant: nū aliud poſt mortē corpus aſſumat: q̄d
pythagoras aſſerit. et pythagorici dogmatis aſſer

Paligeneſia / Metempſy- / choſis.

tores affirmant: apud quos palingeneſia id eſt re-
generatio ⁊ metēpſicoſis hoc ē trāſanimatio celebrā
tur. Preterea cognoſcit ſeip̄m hō qn̄ noſcit que agen
da ſint quae cauēda: q̄d ſibi deſit q̄d habūdet quid
emendandū vt vitupabile-quid ſeruandū ſit vt lau
dabile. M. Tullius in prima Thuſculana preceptū
inquit apollinis q̄ monet vt ſe quiſqꝫ noſcat: non p̄
cipit vt mēbra noſtra-ſtaturā figurāqꝫ noſcamꝰ ne
qꝫ nos corpora ſumus: ſed cū dicit noſce te hoc dicit

Corpꝰ vas / animi

noſce animū tuū: Nam corpus quaſi vas eſt ani-
mi aut aliq̄d receptaculum: ab animo tuo quicquid
agitur-id agitur a te: Itē in epiſtola ad quintū fra
trem. illud noli putare ad arogantiam
minuendam ſolū eſſe dictum. verum etiam vt bona
noſtra norimus Item in quinto de finibus bonorū
Iubet nos pythius Apollo noſcere nos metipſos.
Cognitio autem hec eſt vna-vt vim noſtri corporis
animique norimus: ſequamurque eam vitā: quae
rebus ipſis perfruatur. Plato in Charmide praecep
tum hoc interpretatur noſce te ipſum: id eſt tempe-

rate viue tanq̄ȝ ſeipſum cognoſcere tēperantia quedam ſit: Et ita homies templum ingredientes ſingulari hac ſententia deus alloquitur, nihil aliud precipiens q̄ȝ viuere tēperant̄: Praeterea illud
illū habet intellectū: vt norit quiſq; quid ſe potiſſimum deceat: qđ ad oēm ſexum, ad conditiones omnis hominū referri poteſt. Tu qui princeps es: Cuius nutu cuncta geruntur. noſce teipſum. Cogita te eſſe hoc eſt paſtorem populorū: cuius tutelae ſalus ſubditorū cōmiſſa eſt. Noſcito Princeps te eſſe animā ciuitatis illā corpus tuū. Te omi indulgentia fouere oportere ciues tuos et rei pu. magꝰ q̄ȝ priuatae conſulere. Vt gubernatori curſus ſecundꝰ medico ſalus imperatori victoria, ſic principi et rei pu. moderatori beata ciuiū vita ꝓpoſita ē: vt opibus firma copꝭs locuples v̄tute honeſta ſit. Olim legati ſcythaꝝ Alexandro magno dixerunt: ſi deus es tribuere mortalibꝰ beneſitia debes, non ſua eripe Sin aūt hō es id qđ es ſp eſſe te cogita: ſtultū ē eoꝝ meminiſſe ꝑpter quae tui obliuiſceris. Tu qui magiſtratus es noſce teipm. intellige te gerere pſonā ciuitatis debere: Et iura fidei tue eē cōmiſſa. Tu ſcholaſtice qui legū: q̄ pontificij iuris q̄ phie, qui medicinae qui eloquētiae es candidatus: ſcito teipm noſce te intus et incute vt dicit̄: ingeniū tuū ſolerter introſpice: et vide Cui diſciplinae ſis idoneus. Nā vt ſcite p̄cipit oratius. Tu nihil inuita dices fācieſq; Minerua id eſt aduerſante et repugnāte natura: vt int̄pretat̄. M. Tullius: Olim Jſocrates ephorum diſcipulū a forenſibꝰ cauſis ſubduxit cōponēdis hiſtorijs accōmodatiorem ratus. male eni reſpondēt coacta ingenia reluctāte natura irritꝰ ē labor: Jdeoq; vt monet Seneca inclinandū ē eo, q̄ te vis ingenij refert: hinc ꝓbari actipimꝰ Alabandēſem apollonium:

Priceps paſtor pnpulorum.

Medico ſalus ꝓpoſita

Scitū legati ſcytharum.

Scholaſticꝰ norit ingeuium ſuum.

Jſocrates Ephorus

Exemplum Apollonij.

qui cū mercede doceret-tn̄ non patiebat eos q̄s indi
cabat nō poſſe oratores euadere operā-apud ſe pde
re. dimittebatq; : et ad quā queq; artē putabat eſſe
aptū ad eā impellere atq; hortari ſolebat. Scriptor
in oīi Genere doctriaꝝ noſcat ſemetipm̄ et ingenij
ſui vires aū ppendat : et vt ſalubrit̄ pcipit oratius :
qd ferre recuſent quid valeant hūeri diu ſecū verſet.
qua in re dij boni q̄z multi peccant atq; cecutiunt: q̄
nec ſe ſatis noſcūt nec ſua. Tu q̄ inhias honores am
bis pfecturas noſce te et dic tecū nunquid ſis dign⁹

Dictum Metelli ad Marium.

illis faſcibus : ad quos tā ſitient Anhelas. Recorda
re id quod oli dixit metellus mario : quē ad conſula
tum feſtinantē et ob id miſſionē flagitantem monu
it ne ſuper fortunam animū gereret : non oīa oī
bus cupienda eſſe : debere illi res ſuas placere. Opi
fices-cerdones-norint ſemetipſos. meminerint tene
re ſe intra pelliculā. Et vt inquit ille in propria pelle

Sutor ne ſupra crepidā.

quieſcere. Sutor ne ſupra crepidā iudicet-vt prece
pit apelles: Quod medicorū ē pmittant medici-tra
ctent fabrilia fabri : Naturae noſcat ſemina quiſq;
Naturae noſcat ſemia quiſq; ſue vnuſquiq; ſua no

Quā quiſq; novit artem

uerit ire via : Et vt vetus verbū eſt: Quā quiſq; no
uit artē in hac ſe exerceat. Sulmonēſis poeta in li
bris de arte huiuſce oraculi ſic meminit. fama cele
brata per orbem littera cognoſci quae ſibi queq; iu
bet. Vbi monet iuuenes vt in amatoria paleſtra no
rint ſemetipos : Nam q̄ ſibi notus erit ſolus ſapien
ter amabit : ſatyrographus e caelo deſcēdiſſe prodi

Juuenalis.

dit hoc. Quod pcipit intimis pcordijs
eſſe figendū ꝛ memori ſeruandū pectore : ſiue ɔiugiū
queras : ſiue cauſam agas-ſiue ſenator eē velis. Ne
q; eni loricā poſcit Achillis Therſites. quin etiam ſi
quid emptur⁹ es noſce te-nec multū cupias q̄ piſcis
eſt pcioſiſſimus-cum ſit tibi Gobio tm̄ In loculis.

buccae noſcenda ē menſura ſue ſeruādaqꝫ reb⁹ tam magnis q̄ȝ minimis . verſiculus graec⁹ ē vice ꝓuer bȷ̈ celebratus .

qđ ſignificat noſce ſe ipſum vbiqꝫ eſſe frugiferū. Et nullū mehercule pōt eſſe preceptū conducibilius : et qđ i͗ vniuerſum ad oīa melius accōmodari poſſit q̄ȝ hoc . Quod ſi vnuſquiſqꝫ veſtrū in oīb⁹ Actionibus ſuis habuerit in memoria atqꝫ in pectore, pleraqꝫ agetis vtilius inoffenſiuſqꝫ ¶ Chilonis ⁊ illae ſententiae celebrant̄. In via nō feſtinandum interloquendū nō agitandā manū quoniam id vecordiae ſpecimen eſt linguā in conuiuio continendā damnū potius q̄ȝ turpe lucrū eligendū. Iracūdiā ſupandā.

In via non feſtinandū.

Sententie Chilonis

¶ Sed iam a chilonis curriculo Ad cleobulū ſtadiodromon tranſeam⁹. is igitur ſententiā illam bracteatam et vere aureā condidit . Quod latine interpretatur optimus eſt modus . huc pertinet illud quoqꝫ graece dictū. id eſt nequid nimis : quod tam celebre factū eſt . vt comico quoqꝫ Terentȷ̈ verſiculo expreſſum ſit : id arbitror apprime in vita eē vtile, neq̄d nimis : Plinius chilonis p̄ceptū eſſe autumat nihil nimiū cupere : Sed id ſiue ab hoc ſiue ab illo dictū ſit parū refert : Et nihil ad nos . dūmodo ꝯſtet dictū eſſe et ſapient̄ ⁊ a ſapiente : porro aūt quid ſapientius quid ſalubrius p̄cipi pōt : q̄ȝ modū eſſe optimū eumqꝫ in rebus oīb⁹ cuſtodiendum : Nam loquendi et tacendi, vigilandi et dormiendi optimus eſt modus . ſtudia labores, cultus ſupellex . deniqꝫ quicq̄d in oīi vita eſt modū iſtum mediocritatēqꝫ requirunt : tanq̄ȝ rem rerū oīm optimam ſaluberrimāqꝫ. Plinius pernitioſiſſimū eſſe inquit in oīi vita quod nimiū. Plautus i penulo modus oīb⁹ i reb⁹ ſoror optim⁹ ē habitu : nimia omnia nimiū exhibent negotium hoībus ex ſe . Plinius

ſentētia cleobuli

Optim⁹ eſt modus

Nequid nimis .

Plinius. Plautus.

minor. Optim⁹ inquit modus ē. quis negat. Qui
tilianus ī quarto. mod⁹ vbiqꝫ cuſtodiend⁹ ē. Pla-
to in Menexeno ꝑcipit parendū eſſe veteri ꝓuerbio
qđ eſt id eſt nihil nimis: vt ſiue pecuni-
as homo nanciſcat̄ ac filios-ſiue amittat-neque le-
ticia īmodica exultet-neqꝫ dolore nimio conflictetur

Virtutes mediocritates.

Philoſophi tradūt virtutes eē mediocritates: quod
graece dicunt. Ariſto

Ariſtoteles.

teles in ethicis quid aliud docet q̄ȝ virtutē eſſe medi
ocritatem in meditullio exceſſus ac defectus colloca
tam. vt quicquid a modo medioqꝫ recedit id int̄ vi
tia ſit anummerandū: quod oratius poeticis nume
ris eleganter cōplexus eſt: virtus eſt mediū vitiorum

Victus ē medium vitiorum.

et vtriqꝫ reductū. Item in ſermonibus ē modus in
rebus ſunt certi deniqꝫ fines. quos vltra citraqꝫ ne-
quit conſiſtere rectū. Schola oīs eruditorū clamat
cuncta ferme ad mediocritatē referenda: quā merito
auream appellant: quae oratiano ꝑconio ſic extol-
litur. Aureā quiſquis mediocritatē deligit tutus ca
ret obſoleti ſordibus tecti caret inuidēda ſobrius au-
la. M. Tullius mediocritatē inueſtitu ſicut ī pleriſqꝫ
reb⁹ optimā eſſe ꝑcipit. hinc nimirū heſiodus dimi
diū plus toto eſſe intelligi voluit: cū ait

Dimidium plus toto

q: videlicet moderatū imoderato melius ē: ⁊ ita
plato enodat heſiodicū ſcirpum: qui libro tertio de
legibus et in quarto de re pu. ſcribit rectiſſime dictū
eſſe ab heſiodo dimidium plus eſſe q̄ȝ totum quan-
do videlicet totum cōprehendere noxium eſt: dimi-
dium vero temperate ſe habet: docetqꝫ principatū
moderate conſtituendū eſſe et ad mediocritatem re-
digendum. Conſimiliter Ariſtoteles in quarto po-
liticorū dimidium eſſe plus toto docet: ex eo qđ gu-
bernatio moderata durabilior eſt et melior q̄ȝ immo
derata. Extat in appendicula cōmentarioꝝ noſtro

rũ i tranquillũ interp̃tatio explicatior ſup hoc heſio
di paradoxotato. Qd moderatũ imoderato anpo-
nendũ ⁊ optim⁹ in pricipatu modus ſit euident oſtẽ
dit exemplũ Theopõpi dignũ memoratu : qui cũ eẽt
Rex ſparthanorũ ephoros p̃mus inſtituit : Qui ita
regiae poteſtati apud lacedemonios oppoſiti ſunt :
ſicut apud Romanos Tribuni plebis ↄſulari impe
rio obices et refractarij opponebãtur. ob id cũ vxor
maritũ criminaretur dicens eũ relictuꝝ filijs minorẽ
poteſtatẽ- fertur theopõpus laudabilẽ vocẽ emiſiſſe
Relinquã inq̃t minorẽ filijs poteſtatẽ o vxor ſed diu
turniorẽ. hoc idẽ ſenſit Alexander Romanorũ impa
torũ moderatiſſim⁹ : qui cũ ei mater Mãmea et vx
or memia nimiã ciuilitatẽ ac moderationẽ in princi-
patu agendo obiectarent et ſepe dicerẽt : molliorem
tibi poteſtatẽ et contẽptibiliorẽ imperij feciſti. Scite
reſpondit ſed ſecuriorẽ atq; diuturniorem. huic dies
nũq̃; tranſiit quo nõ aliquid manſuetũ- ciuile- pium
fecerit : qui veluti ſententiã illã ꝓbans : qua dicitur
moderata durant :. Tante fuit moderatiõis vt omĩ
bus ſe blandũ affabilẽq; p̃beret. Ariſtoteles in pro-
blematis ad medicũ ꝑtinentib⁹ ſecunda inquit vali
tudo mediocritas quedã eſt frigido et calido : humi
do et ſicco: ex quib⁹ corpora mortaliũ cõpacta ſunt
Tempatis ⁊ mediocritate quadã ↄgruẽtib⁹ : quorũ
defect⁹ vel exceſſus morbos gignit vt medici tradũt
Et vt auctor ẽ Plato in timeo elemẽta ſiue pricipia
ex quibus cõſtam⁹: ꝯ exceſſum defectũq; ex ꝓprio lo
co in alienũ Tranſlata inteſtinã quandã ſeditionem
et egritudines inferunt. Inde eni fit : vt immodice
aut caleſcant frigida: aut madeſcant arida. Et cete
ra omĩa ſimilit̃ ꝑmutentur. Et ita mediocritate ac
tempamento de corporib⁹ ſubducto mutatiões va
rie morbi Corruptiões ꝓpe infinitae irroborant atq;

Paradoxo- tatõ heſiodi cum

Exemplum theopompi ephori.

Dictũ Alexã dri romani

Sanitas me diocritas.

Plato in ti- meo.

huius platonicae ſententiae teſtimoniū citat Gale-
nus in primo de elementis: cui ſubſcribit ſchola me
Cor. celſus. dicorū. Et cor. celſus aſtipulať: q̄ ſic refert in p̄mo
ex quattuor principijs vel ſupans aliq̄d vel deficiēs
aduerſam valitudinē creat: columella q̄z libro quar
Columella. to agricolationis opus ē inquit int̄ has tā diuerſas
inaeq̄litates magno tēpamēto: qd̄ ĩ corporib⁹ nr̄is
quoq3 deſideratř: quoꝝ bona valitudo calidi ⁊ frigi
di. humidi et aridi denſi et rari certo et q̄ſi examina
to modo cōtineř. Galenus in libris cōplexionū. Cō
Galenus. plexionē equabilē ac moderatā dicit eē optimā. Nō
me preterit cauſas morboꝝ plurifarias a medicis ꝑ
poni: quaꝝ alias aocant abditas alias euidētes: ⁊
hippocrates ĩ libro d̄ flatib⁹ ſpiritum morboꝝ oīm
ſpiritus pať patrū ⁊ auū nuncupat: verū ex cūctis id colligiť qd̄
morborum. initio ꝓpoſitū ē. ſanitatē mediocritate Subſiſtere:
optimū eē ĩ reb⁹ hūanis modū: imoderata reprēſi-
bilia: qd̄ adeo veꝝ ē: vt ſapiens inſipiētis equus ini
qui nomē ferat. vltraq̄z ſatř ē virtutē ſi petat ipam
vt ex remedijs vitia fiāt ſi nimia ⁊ ĩmoderata ſit me
Medici ĩpa- dicina: Qua ꝓpť diligenť etiā atq3 etiā caueant medi
tores vitae. ci: q̄ vite nr̄e neciſq3 ĩpatores ſunt ne ĩ potiōib⁹ mē-
Catapotia. dicamētoꝝ ꝓpinādis excedāt modū: vt catapotia
Alexifarma- vt alexipharmaca: vt anditota mixturř reꝝ medica
ca. rū ſalutari tēpamento Cōpoſitis ꝓpineňť: vt poti
us intra modū medicia ſalutariť cohercea q̄z ſupra
modū letaliť exuberat. Error eni in medico peſtifer⁹
eſt: nec patiť emendatiōez: ⁊ vt auctor eſt Galen⁹ in
primo ſimpliciū: Medici errantes p̄cipitauerūt ſecū
gentes innūeras. Cibus q̄ alimur et ſubſtentamur
Cibus ĩmo- noxius ſit corpori et exitiabilis ſi ſit ĩmodic⁹: Venae
dic⁹ noxius. vt auctor ē Cato portius, ſufflatae ex cibo n̄ poſſunt
Auicenna. pſpirare in toto corpore: vn̄ aliq̄s morbus naſcitur
Et vt refert Jo. Chryſoſtomus, qd̄ in decretis q̄q3

canonicis repetitũ eſt: Abundantia cibi morbũ facit et moleſtias ingerit, et egritudines generat. Proinde ſalutariter. Precipit Auicenna inter claſſicos medicos clariſſimus ita ſurgendũ a menſa vt reliquiae appetentiae adhuc ſuperſint. Vino quo vires ſanguis. colos hominũ alunt. cuius vtilitatem Aſclepiades vir deorũ potentia aequari poſſe pronũciauit nihil pnicioſius vt inquit veriſſime plinius ſi mod᷒ abſit: Idẽ alibi velut ex oraculo cecinit multo vtiliſſimã eẽ temperantiã in cibis: Itẽ inter medicinas ab hoĩe pendentes eſſe ait abſtinere a cibo nimio aut potu. Vino modico nerui iuuant. Copioſiore leduntur: ſic et oculi: q̇d multa. Adeo antiqui modũ eſſe optimũ in rebus crediderũt: vt ĩ agricolatiõe: In q̃ quanto q̇s maiora poſſidet latifundia tanto fortunatior cenſet modũ agri imprimis ſeruandũ putauerint: quippe Ita cenſebant ſatius eẽ min᷒ ſerere et melius orare: ſup quo lucius columella om̃is ruſticatiõis conſultiſſimus ſic ſcribit: Nos ad cetera precepta illud adijcimus quod ſapiens vnus de ſeptẽ in ppetuũ poſteritati pronuncaiuit adhibendũ modũ menſurãq̃ reb᷒: ſdq̃, vt non ſolũ aliud acturis ſed et agrum paraturis dictũ intelligatur: Ne maiorẽ fundũ q̃ ratio calculorũ patitur emere velit. In eadẽ ſententia virgiliũ fuiſſe animaduerto ita precipientẽ. Laudato ingentia rura exiguũ colito: Plinius quoq̃ noſter cui nihil intẽtatũ nihil inexpertũ fuit. iudico inq̃t modũ rerũ oĩm vtiliſſimũ: Quin etiã iuriſcõſulti modũ in ſupplicijs decernẽdis probantes ſalubriter pceperunt penas interpretatõe legum molliendas moderãdas potius eſſe q̃ exaſpandas. igitur ne ĩmodici ĩmoderatiq̃ iudicemur cludam᷒ modũ optimũ vtiliſſimum que eſſe rerũ oĩm cõcinentes cũ Sidonio Apollinari Lindie quod Cleobule canis mod᷒ optim᷒ eſto: itẽ

Vinũ pnicioſum ſi mod᷒ abſit.

Mod᷒ agri ſeruandus.

Exiguũ colito.

Iuriſcõſulti.

Sidonij verſus.

Lindie tu Cleobule iubes mod⁹ om̄ib⁹ vt ſit ¶ In cleobuli ſentētias celebriores et ille ſunt. Ingratus ne ſis amicos beneficiis fouendos inimicos amicos faciendos. Ante q̄ȝ domo quis exeat quid acturus ſit ſecū cogitet Rurſus cū redierit quid egerit remetiatur. Vxorem comparē eligendā: Audiendi magis quā loquendi ſtudioſum eſſe oportere.

Sententie cleobuli

Vxor cōpar eligenda.

Subſequitur Quarto loco Thales mileſius: qui ſi apuleio credimus ex ſeptē illis ſapientiae memoratis viris fuit facile p̄cipuus: vtpote qui Geometriae p̄mus repertor extiterit. Et naturae rerū certiſſimus explorator. et Aſtrorū pitiſſimus contēplator: qui aquā principiū rerū eē cenſuit: Cui Tripos ex p̄ſcripto oraculi datus ē cū ſapienti dandū eē cecinisſet. is itaque vadimonia perindeac noxia p̄cipit fugienda cuius haec ſunt verba latine dicitur ſponde noxa preſto eſt. per mille poſſum vt auſonij verbis vtar currere exēpla vt pbem predes. vadeſq̄ȝ penitudinis reos: ſed nolo nominatim quēq̄ȝ dicere ſibi quiſq̄ȝ veſtrum dicat et ſecū putet: ſpondere quantis dāno fuerit et malo: Plinius inquit comitē aeris alieni atq̄ȝ litis eſſe ſponſionē. Eamq̄ȝ ſententiam aſſignat chiloni lacedemonio: ſunt non parū multi Codices pliniani in quibus non ſponſionē legas ſ miſeriā: vtraq̄ȝ lectio ſuos aſſertores hȝ. plato in charmide inſcripta eē p apollinis delphici templo teſtat̄ Tria haec precepta: Noſce ſe quēq̄ȝ, nihil nimis: Et ſponſioni adiuncta incōmoda: laertius Diogenes chilonis inquit haec ſentētiola ē: ſponſioni nō deeſſe iacturā. Sed pleriq̄ȝ om̄es eam aſſignāt aſcribuntq̄ȝ Thaleti. Quod et nos ſeq̄mur: De quo Sidonius appollinaris Thales mileto genit⁹ vadimonia culpat: Et aliubi: Mileto quod Crete Thales vadimonia dānas: ex hoc ſaluberrio p̄cepto Ad

Thales.

Spōde p̄ſto eſt noxa.

Plato i charmide.

Vadimonia culpat

monemur cauere a ſpõſionib⁹: ne verborũ obligati onib⁹ vinciamur: ne p̃des, vades. ſponſores qd detrimentoſum ẽ: efficiamur: multos redegit ad incitas ⁊ egeſtatẽ formula illa ſtipulationis: Mihi decẽ dabis? dabo. Mihi decẽ dare ſpondeſne? ſpõdeo. hoc ẽ illud dãnoſum verbũ. de q̃ intellexit Ouidius illo verſiculo. Vnius vt verbi grandia dãna ferat: hec ẽ plautia ſtipulatio ex pſeudolo: vbi ſenex ſtipulat̃ v̾bis ita cõceptis: Viginti minas dabin? Reſpõdet leno dabunt: et ita ex hoc v̾bo obligat⁹ viginti minas ſoluere cogit̃. Vñ mox q̃ribund⁹ dolent̃ inſit. Auferetur id p̃miũ a me quod ꝓmiſi ꝑ iocũ: Cauete ergo hoc verbũ ſpondeo: cui comes ẽ noxa: ſiue iactura: Cauete a ſtipulatiõe: quae obligat ꝓmiſſores: quae vt diffinit pomponius iuris ꝯſult⁹ titulo de verborũ obligatiõib⁹: eſt verborũ conceptio: quibus is q̃ interrogat̃ daturũ facturũ ve ſe id quod interrogatus ẽ ſpondet: pragmatici hoĩes in callido verſuto que iure ſolertes: quorũ aucupia ſunt verborũ ſyllabarũq; tendiculae: omib⁹ preceptis hiſtoriĩs v̾ſibus cauere iubent et vetant credere: Alterũ ſe facere ait. M. Tullius vt ſcilicet caueat. Alterũ vt non credat ſe facere nõ poſſe: Vos vtrũq; facite diligent̃ cauete: nec temere credite: Nã qui cauet ne decipiat̃ vt inquit plautinus ſenex: vix cauet cũ etiam cauet: etiam cũ cauiſſe ratus ẽ: ſepe is cautor capt⁹ ẽ: apđ Liuium ait Philippus macedonũ Rex non oĩm ſe ſidei credere: cauendi aũt credendiq; intellectus multiplex eſt. Et ad multa ꝓtenditur. verbum illud vetus: non putarã. In omni negotio turpe eſt. Cuius comitẽ ſcitote eſſe penitentiã. Subit hac in parte admirari priſcorũ diligentiã: q̃ reos dici voluerũt eos: qui qđ ꝓmiſiſſent ſpopõdiſſent ve. Caueam⁹ ergo ne ꝑ ſponſionẽ. in nũero reorũ habeamur Ne

Formula ſtipulationis.
Plautin⁹ ſtipulator

Finitio ſtipulationis

Tendicule v̾borum.

Cauere iubẽt

Credere vetant.

Nõ putarã

Rei dicti ꝓmiſſores.

Sententie vnius verbi fluctu in diſpendiū ſcopulū illidamur

Thaletis ¶ Thaletis ⁊ ille ſentētie circūferunt: Antiquiſſimū
oim̄ eſſe deum: pulcherrimū mundum: velociſſimū
mentē que ꝑ vniuerſa diſcurrat: ſapientiſſimū tēpus

Triū cauſa q̄ oia inueniant: Idem triū maxie reꝝ cauſa gratias
agebat gra- ſeſe agere nature dicebat: quod hō nō bellua: ꝙ vir
tias deos. et nō femina ꝙ grecus natus eſſet et non barbarus.
Sed iam pacto quarto curriculo. Quintū decurra-

Bias mus. cuius quadrigarius ac ductor ē Bias priene-
ſis: is olim Filio ad Egyptios ꝓficiſcenti p̄cepit vt
                    id eſt viaticū ad ſenectutē ſibi cōpa
raret/virtutem nimirꝝ ꝓ viatico intelligens. quae ſo
la eſt certa ac vera poſſeſſio. Idem cum patriā prie
nam caepiſſet hoſtis ceteris multa de ſuis rebus dū
fugiunt a ſportātibus admonit⁹ a quodā vt idē ipſe

Om̄ia mea faceret: ego vero inq̄t facio: nā omnia mea mecum
mecum porto. hui⁹ itaqꝫ biantis ē illa ſententia
latine dicit̄ plures ſunt mali: q̄ſ ſit hoc vero verius
hō nemo gnarus ſciuſqꝫ reꝝ humanarum eſt q̄ am-
bigat. Deteriorum magna natio eſt. vt inquit ve-
riſſime Cicero: boni vero ſingulares: omne temp⁹
Clodios vt Senece verbis vtar: non om̄e Catones
fert. ad deteriora faciles ſumus: et Catilinam vt ait
ſatyrographus quocunqꝫ in populo videas quocū
qꝫ ſub axe: ſ nec brutus erit bruti nec auunculus vſ-
q̄ꝫ: Rari quippe boni nūero vix ſunt totidem quot
thebarum portae vel diuitis oſtia nili. Apud ſodo-
mitas vt canonice ſcripturae ꝓdiderunt. Decem bo
ni inuenti nō ſunt: Quorū bonitate improboꝝ vitio
ſitas ſuſtentari poſſet: Mores boni vt inquit Plau

mores boni tus in trinūmo ſunt intermortui: Mores vero mali
intmortui. quaſi herba irrigua ſuccreuerūt vberrime. Cum vi-
deris forū multitudine refertū et ſepta concurſu om
nis frequentiae plena: ſcito illic tantundē eſſe vitioꝝ

q̄ztũ hoim̄. om̄ia vitijs ac ſceleribꝰ plena ſunt: mali inter malos viuimus: Nobiſcũ bene agitur ſi int̄ peſſimos non ſimꝰ. Quotiens virũ bonũ videre cõtingit illi aſſurgito illi caput aperito: illũ vt deũ colito. via vitiorũ lata eſt. et decliuis: et ideo cunctis peruia: virtutis Anguſta. Cliuoſa ſenticoſa: ⁊ ideo pauciſſimis patens. fimbria oli iudex electus in cauſa pinthiae. qui ſponſionē fecerat. quod vir bonꝰ eſſet: iudicatu illo ſupſedit dicens nõ liquet: Qm̄ vt vir bonus aliquis ſit ea res innumerabilibꝰ officijs et laudibus continet̄. et vt dicere ſolebat pittachus ꝑdifficile ē bonũ eſſe. quidā malos interp̄tant̄ Imperitos et barbaros: q̄ ius equũ ſacros mores negligunt: Tanq̄z plures dixerit Bias eē: impitos ac iniquos: Quod euidētiſſime planũ eſt. quotꝰ eni q̄ſq3 aut peritꝰ aut pitiae ē aſſectator? quotꝰ q̄ſq3 ſtudet ingenuis diſciplinis? iperitia atq3 barbaria hoc tp̄e graſſat̄ et viget. exploſa eliminataq3 eruditōe at3 humanitate. Idiotis ludibrio ſunt: ſi qui ſunt boni. Imperiti in honore ſunt atq3 eſtimatiōe. ꝑiti ꝓbro atq3 cauillis obnoxij eſſe ceperũt. Magna ē vt dicebat Tuſculanus Cato virtut̄ incuria: Si mali impiti boni ꝯſequent̄ periti dicent̄: ⁊ q̄s nõ videt int̄ mille vir milleſimũ bonũ hoc ē peritũ merito dici poſſe? Malos ab antiq̄s ꝓ viliſſimis dictos eē docet plinius. ſic ſcribens: Qm̄ modo inq̄t vtiliſſime colũtur agri? Ex oraculo ſc3 malis ac bonis. Itaq3 cũ ab audicerēt malos intelligere voluiſſe viliſſimos. Q8 ſi mali ex hoc pliniano interp̄tamēto ꝓ vilibꝰ accipiunt̄. q̄s nõ videt plures eē viliores? deſpectiores: ſordidiores. Quiſquilias hoim̄ et retrimēta? Exemplis res nõ eget: que luce clarior ē. Nos quoquomõ mali dicantur ſiue improbi: ſiue imperiti ſiue viles Elaboremus contendamꝰ enitamur. ne int̄ malos

Mali inter malos viuimus.

Via virtut̄ ſenticoſa.

Non liquere d̄ viro bono.

Mali imperiti

Mali proui liſſimis.

enumeremur : vt ſententia Biantis vanidica et mē
dax cōprobetur in nobis. Imo enixe curemus vt ſi
mus potius ſimiles ſacerdotibus Egypti : q̄s piro

piromes qui Sententie Biantis

mas vocant : Eſt aūt piromis graeca lingua
ideſt honeſtus ⁊ bon⁹ ¶ Hic idē Bias
dicere ſolebat. malle ſe int inimicos iudicare: q̄z inter
amicos. quippe ex amicis alteꝝ ꝑſus futurū inimi
cū. Ex inimicis aūt alteꝝ amicū. Idem interroga

Lucrans delectaretur.

tus. quid nā faciens hō delectaret lucrans inquit.
¶ Sexto Curiculo ꝓdeat ad curſurā pittacus Mi
thyleneus : qui phrynonē Athenienſium ducē mo-
nomachia hoc ē ſingnlari Certamine cōgreſſus in-

Pittacus mithyleneus

teremit : cū inſtar. Retiarij rete emiſſo illum impli-
caſſet. huiuſce pictaci illa ē celebrata ſententia
latine dicit. noris tēpus. vel noris oportuni-
tatem ſiue tempeſtiuitatē. Romana vox eſt veni in
tempore. Interp̄tatio huiuſce ſapientiſſimi dicti ſa

Noſce tempeſtiuitatem

luberrima eſt : vt ſcilicet norimus in rebus agendis
obſeruemuſque oportunitatem. vt in tempore cunc
ta aggrediamur : Terentius rerum omniū eē primū
tempus ait : reputēt cuncti vt verbis Auſonij vtar
quotus offenſam incidat : ſpectata cui non fuerit o
portunitas. Medic⁹ in danda egroto medicina no

In tempeſtiua medicina peſtifera.

rit id eſt tempeſtiuitatem : Nam vt inquit ille
Temporibus medicina valet. Contra nihil ē inmor
bis magis periculoſum nec magis ꝑnitioſum q̄z im
matura medicina : quod et memorat Seneca. In
libro ad albinam matrem de conſolatione : precipit
Plinius noſter cauendum ne ex remedijs vitia fiant
Quod euenit nimia aut intēpeſtiua medicina. No
lo cōmemorare q̄z multi ita pereāt dum intēpeſtiua
pharmaca ꝓpinant. In cibo q̄z dando o medice
noſce quando tempeſtiuū eſt : Nā vt veriſſime ſcri-
bit. Corne. Celſus optimū medicamentum ē opor

tuncCibus datus: qui quando dari debeat inter me
dicos non ſatis conſtat. Notum eſt illud ouidianū
Ipſa leget tempus medici quoqꝫ tempora ſeruant:
ideſt tempeſtiuitas tantum pollet. vt vi
num quod alioqui noxiū eſt languentibus i tempo-
re datum medeatur. Quod Ouidius quoqꝫ planiſſi
me ſignificat illo verſu: Data tempore proſunt Et
data non apto tempore vina nocent: huius rei ob-
ſeruationē probe callebat Aſclepiades. qui primus
vino opitulari inuenit dando ſcilicet
id eſt in tempore: qui vnū de vino dando volumen
condidit. Hippocrates in aphoriſmis et Galenus li
bro ſexto. ſimpliciū docent dolores oculorum vino
meraco ſolui: quod ita interpretamur. ſi tempeſti-
uiter detur. Tu qui aditus faciles ad principem que
ris-cupiſqꝫ voti Compos euadere noris
oportunitatē: et que molliſſima fandi tempora: Cu
ius p̄cepti gnarus poeta ſic cecinit. Sola viri Mol
les aditus et tempora noras. Plautus oportunita-
tem innuens efficaciſſimam eſſe in rebus ait in pſeu
dolo: ipſa mihi oportunitas nō potuit oportunius
aduenire. Item in menechmis non potuiſti magis
pertempus mihi aduenire q̄ꝫ aduenis. Ita ego ſoleo
commoditatis omnis articulos ſcio: hiſtorici prodi
derunt Veſpaſianum id temporis fuiſſe facillimum
indulgentiſſimumqꝫ: quo in balneū tricliniūqꝫ: trāſi
bat: eaqꝫ momenta atꝫ occaſionē domeſticos ad ali
quid petendum magnopere captaſſe. Conſimiliter
vos: qui vultis apud principē impetrabiles eē cap
tate id tempꝰ. quo remiſſior hilarior indulgentior eē
ſolet: Scitote plus pollere tempeſtiuitatem hāc ad
ſucceſſus petitionū. q̄ꝫ adipē leonis: q̄ꝫ ſanguinē ba
ſiliſci: q̄ꝫ ſpondylon draconis q̄ꝫ Anguinum dryn-
darū ouum-ceteraqꝫ id genus promiſſa magice va-

Cibus in tē-
pore medica
mentum

Aſclipiades
de vino dan
do

Oportūitas
captanda in
prīcipe ade-
undo.

nitatis: Contra non parum multi intempeſtiue in-
terpellantes merito repulſam patiuntur: Quibus il
lud Naſonis dici poteſt. Non adijt apte non legit
idonea credo tempora. Oratius probe callens quã
tum ideſt oportunitas polleat ſic ſcribit:
Niſi dextro tempore flacci verba per attentam nõ
ibunt Caeſaris autem: idem mittens Auguſto librũ
monet portitorẽ vt tempeſtiuiter adeat videlicet: ſi

Quando ce denda mate ries ne pan- dat.

validus ſi letus erit: ſi deniqꝫ poſcet: Qui fabricam
materiariam tractas: qui contignatiões domi ſtru
is quando tempeſtiua ſit ad cedendũ ma-
teries: quam cedi tempeſtiuũ eſſe luna ſeneſcente Pli
nius Columella. Paladius Vegetius Ceteri tradi-
derunt. Praeterea tempeſtiue materies ceditur a pri
mo autũno ad fauonium vt docet victruuius. a ſol
ſtitio ad brumam: Vt precipit Cato. ꝑ uer arbores
intempeſtiue ceduntur. cum id tempus ſiut p̃gnan
tes. Et conſequenter imbecillae: ſicut etiam corpo

Tempeſtiuit̃ Ceſa ſtrataqꝫ Materies

ra muliebria cũ conceqerint iudicant̃ infirma: Tem
peſtiuiter materies fit firma ac durabilis inſtructu-
ris neque pãdotionibꝰ obnoxia eſt. Conuenit autẽ
inter eruditos vtiliſſime ſterni in coitu lune: quẽ diẽ
alij inter lunium: Alij intermeſtruũ: alij lunae ſilen
tis appellant: Quod ſi competant coitus in nouiſſi
mũ diem brumae illã eternam futurã matrriam ſpõ
dent. apud Antiquos primo punico bello. Claſſis
duillij imꝑatoris ab arbore exciſa ſexageſimo die na
uigauit: ſecũdo quoqꝫ punico bello Claſſis Scipio
nis quadrageſimo die a ſecuri nauigauit: Tantum
tempeſtiuitas i cedenda materie pollet: Queret for
taſſe curioſus auditor cur materiã tam ſepe nomina
uerim nuſquam lignum ſiquis eſt qui id querat. ille
ſciat conſulto me id feciſſe et ſcienter: atque ex latini
tatis elegantia: Namque vt ex libris iuris conſulto

rum didicimus et docet Vlpianus de legatis tertio. lignum dicitur quicquid cōburendi cauſa paratum eſt: Materia vero: que ad edificandum fulciēdum que neceſſaria eſt: Ideoqȝ lignis legatis arbores materiae cauſa ſucciſas non deberi: Idem iuriſconſulti titulo de tigno iniuncto et titulo de verborum ſignificatione docent appellatione tigni materiam omnem contineri ex qua edificium conſtat: De materia ſiue materie in hoc ſignificatu ſcatent volumia eruditorum: Inde materiatio ⁊ materiatura victruuio Inde fabrica materiaria Plinio pro tignaria Cuius inuentor fuit dedalus. hinc ipſe faber tignarius eleganti vocabulo dictus a plauto materiarius. Sed iam tempus eſt vt ex via in ſemitam regrediamur. Qui emit-vendit-negociatur-noſcat

Lignū quid

Materia q̄d

Materiatura.

Materiarius.

id eſt oportunitatē. Emptor captet temp⁹ vt emat paruo-venditor vt vendat magno: Et enim vt p̄cipit. M. Varro tunc vendas cum caritas eſt. negociator vt cum lucro mercaturam exerceat: obeat que fora rerum venalium. Amator amicam in tempore accedat cum tempeſtiuum eſt: Cum leta puelle mens et anim⁹ adueneria propenſior. Agricola omnem ruſticationem id eſt in tempore exerceat. Nam vt inquit poeta. Frigidus agricolam ſi quando continet himber. multa forent que mox celo properanda ſereno-maturare dat. Meſſis vindemia-oleitas-ſationes-inſitiones-propagationes tēpeſtiuiter fiant. Conſtat frumenta ſi tempeſtiue deciſa ſint-in horreo grandeſcere. contra Arbores ex intempeſtiuo calore ant gelatione ſentire vredinem Siderationem. Carbunculationem. Denique vt ſumatim explicem omnis actio omnis vita̅. ſuam expoſcunt tempeſtiuitatem: quam qui nouerit ille fortunacius pleraqȝ omnia aget et commodius

Vendas cū caritas eſt.

¶Pittaci et ille ſentēcie ſunt. Depoſitū cum accepe
ris redde. Amico noli maledicere. nec inimico quidē
pietatē colito. Frugi eſto. Veritatē cuſtodito. Qđ
facturus es ne dixeris. qꝛ ſi facere nequiueris ridebe
ris. interꝛogatus quid inſidum eſſet: mare inquit:

Inſidū mare.

Item ꝑcunctanti q̄d eſſet optimū rn̄dit bn̄ agere.

Supereſt ſeptimū nouiſſimumque Curꝛiculum:
quo decurſo ad metam pꝛouehemur. Curſoꝛ autem

Periāder corinthius

pꝛogrediatur q̄ agmen cogit periander coꝛinthius:
qui pꝛincipib⁹ ſumma ope enitendum ſuadebat vt
ſi tuto vellent dominari beniuolencia non armis ſti
parentur. Ex eius penuario pꝛomptum eſt penus

Periander.

illud ſcitiſſimi ſapoꝛis id eſt medi
tationem eſſe totum: quippe is ſolus rei gerende eſt
efficax: qui pꝛius omne negotium meditatur. Nā

Meditatio totum

vt inquit eleganter Auſonius locare ſedes. bellū gere
re. aut pellere: magnas modicaſque res etiam par
uas quoque agere volentem meditari decet. Segni
oꝛes omnes inceptis ſum⁹/meditatio ſi rei gerendae
defuit: cogitare opoꝛtet in rebus omnibus quid ge/
rendum ſit. Et enim incogitantes ſoꝛs non conſili
um regit. Saluſtius dixit conſulto opus eē: et vbi

Temeritas infelix

conſulueris mature facto. Temeritas ſtulta et infe
lix eſt/vt inquit apud Titum Liuiū Fabius Maxi/
mus. Conſultatio meditatioque reb⁹ ꝯſulunt ⁊ pꝛi
uatis et publicis. Latinus Virgilianus in cogitan
tiam ipꝛobans. meditationē ꝓbans ſic infit O pꝛe
ſtans animi iuuenis quantū ipſe feroci virtute exupe

Latin⁹ Maronianus.

ras: Tanto me impenſius aequū eſt conſulere atq3
omēs metuentem Expendere caſus. illud Terentiā
num quis ignoꝛat: omnia pꝛius conſilio q̄3 armis
Experiri decet: Romani annuos magiſtratus: q̄s
maxima foꝛet poteſtas Creauere: Conſules que ap
pellauere: nimirum a conſulendo tanquam cōſilio

et cõſultatione recores adminiſtratoreſque Reipu. cuncta moderari debeant: Quid principi magis expedit q̃ȝ habere conſiliarios prudentes ac circũſpectos: quoꝝ meditatione conſilio conſultatione cuncta perpendat. libret. Examinet. Vt omnia fiant ad libellam et normã: ne quid deliret amuſſis. Agamemnon homericus optat non decem ſimiles Aiacis qui fortitudine cenſetur: Sed conſiliarios decem tales: qualis fuit Neſtor. Sic .n. inquit,

Ne quid deliret amiſſis
Votum agamenonis homerici.

. Quod ſi acciderit non dubitat quin breui Troia peritura ſit: et enim magne res vt ait. M. Tullius geruntur conſilio ratione ſententia. Vlixes apud Ouidium Eludens aiacis ſtoliditatem inquit Tu vires ſine mente geris. Mihi cura futuri eſt: Et mox paulo-pectora ſunt potiora manu vigor om̃is in illis: Meditatione cuncta fiunt meliora et factu faciliora vt Vegetius docet: Graecum. epigrãma non hanc periandri De meditatione ſententiam celebrat ſed illam. Quod verbũ ſignificat Irae temperandum eſſe. Quod praeceptum et ipſum q̃ȝ ſalubriter detur mortalibus quis non videt? Cum ira breuis inſania ſiue breuis furor ſit-vt docti autumãt: quam frenis moderari ac compeſcere nõ mediocris ſapientiae eſt. M. Tullius in epiſtola ad quintum fratrem protreptica. hortatur monet precipit vt reſiſtat iracundiae: vt linguam in ira contineat vt animo et orationi cum ſit iratꝰ moderetur. Nam ſi implacabiles iracundiae ſint ſumma ẽ acerbitas. Aiacem in mortem egit furor. In furorẽ ira. Cetera vitia impellunt animos ira precipitat: Maximum remedium eſt irae mora atq; dilatio. vt primus eius feruor relangueſcat. proinde Athenodori illud ſalutare praeceptum habere cordi atque mio-

Ira breuis inſania.

Ciceronis p̃ceptũ ad fratrem.

rie operepꝛetium duco : qui Auguſto Ceſari ſic pꝛece

Saluberri-mū athenodoꝛi documētum.

pit : Cum ira te o Ceſar ceperit nihil pꝛius ne[illegible] dix
eris neque feceris: q̃ʒ ipas viginti quattuoꝛ l[illegible]eras
Elementarias tecum ipſe percurꝛeris . Tres ſunt af
fectus : qui omnes homines in omnia facinoꝛa pꝛe-
cipites agunt : Jra . Cupiditas . Libido . Pꝛopter
ea poete tres furias eſſe dixerunt quae mentes homi
num exagitent . Jnſtar enim furiarum hi tres affec
tus irae cupiditatis. Libidinis Moꝛtales dementāt:

Cur tres furiae.

ſtimulis agitant furoꝛe perturbant : Stat quidem

Ariſtoteles irae defenſoꝛ

Cos vtutis.

Ariſtoteles irae defenſoꝛ ac pꝛopugnatoꝛ dicens . irā
calcar atque cotem eſſe virtutis : Sed huic Ariſtote
licae ſententiae reclamāt ac refragrant. M. Tullius
Seneca ceteri : a quibus pꝛoditū eſt iratos ꝓpꝛie di
ci exiſſe de poteſtate . ideſt de conſilio de ratione . de
mente . Et cum ira inſania ſit negant vtilem eſſe in
ſaniam aut naturalem. Grammatici iram ab eo qđ
eſt ire dici tradunt : eo quod a ſe eat qui iraſcitur : et
furit . Qui ergo a ſeipſo abire non vult-nec mentis
impos fieri iram ſuffrenet-et hunc tempoꝛariū ani-
mi motum impotenciſſimūque coerceat . Queri ſo-

Jra.

Jracundia.

Jratus.

Jratus.

let quid ira diſtet ab iracundia: Scitote iram ex cau
ſa naſci Jracundiam de vitio multū iraſcentis : ſic
et iratum Jracundūque diſtingui : vt iratus ex cau
ſa ſit Jracundꝰ ex natura : et ſicut ebꝛius differt ab
ebꝛioſo. Jta iratus ab iracundo . Nāque ebꝛioſum
dici pꝛopꝛie volunt eum qui ebꝛietatis vitio obnoxi
us eſt: Ebꝛium vero : qui interdum vino grauis ſit
et impos ſui : poteſt enim qui ebꝛius eſt tunc pꝛimū
eſſe nec habere hoc vitium : Et qui ebꝛioſus eſt ſepe
extra ebꝛietatem eſſe . Conſimiliter iratus poteſt eſſe
non iracundus : Et iracundus qui iracundiae ob-
noxius ſignificatur : poteſt aliquando iratus nō eē
Ceterum quo quo modo etiam atque etiā nobis ca

uendum eſt: ne irae ne iracundiae prodiuitate rapia
mur. ne irati. ne iracundi ſimus: Quod vitium tā
deforme eſt: vt feda viſu et horrenda fiat facies iraſ
centium-vt flagrent oculi-vt capilli ſubrigātur vt
ore toto multus rubor erumpat-vt labra mordean
tur. Dentes arietentur. poſſem infinita prope con
gerere pertinencia ad vtranque hanc periandri Co-
rinthij ſententiam: qua dixit totum contineri medi
tatione. et iracundiam eſſe frenandam: ſed nos im
menſum ſpatijs confecimus equor: et iam tempus
equū fumantia ſoluere colla: iam decurſis ſeptenis
curriculis ad metam prouecti ſumꝰ ¶ Eiuſdem pe
riandri illae quocꝫ ſententie ſunt: bona quies ē: In
rebus ſecundis eſto moderatꝰ in aduerſis prudens.
Quodcūcꝫ pollicitus fueris ſeruato: Non peccan-
tes modo verū et peccare geſtientes punito.

Sentētie Periandri

Hic eſt orbiculatus gyrus ſeptem graetiae ſapiē-
tum Quorum nomia delphicus apollo cū quererēt
quiſnā primꝰ ſapientū foret-ī orbe tereti incidi iuſſit
ne primꝰ eſſet ne vel imus q̄ſpiam: habetis dicta ſa
pientū quae vt inquit Socrates apud Platonē in
phedro nūq̄ȝ ſunt ꝯtēnenda. habetis ſentētias phi
loſophorū publice priuaticꝫ vtiliſſimas. breues pa
riter ⁊ lōgas. breues in verbis-Longa in ſenſu. Qua
rum cortex Medullam tegit obducitcꝫ ſuccoſiorem.
habetis hanc de ſeptē ſapientipꝰ decurſionem velu
ti prodromon id eſt precurſoriam legitimi annuique
curriculi noſtri litterarij: In quo epiſtole Plinij cū
Valerio Flacco iuncti ibunt: Et vna ad metas per
interuallatos curſus ꝓgredientur. Erit opinor ope
raepretium ſpectatoribus ſpectaſſe horunce curſo-
rū gradus omnis-veſtigia-ſudores-Anhelationes.
hoc eſt erit fructuoſum auditoribus me praeuio et
interprete diligenter penſitaſſe obſeruaſſe edidiciſ-

ſe in Plinio et Flacco Elegantiam eruditionem ſchemata. Tropos. ceteraque omne genus illuſtramēta. Nos pro virili parte elaborabimus. vt Pliniane epulae et Flacci edulia noſtris condituris condiātur. Vt noſtro Embammate hoc eſt intinctu et cōditione fiant ſuauiora eſculentioraque. faciantque ad ſtomachum epulonum. Quod ſi quid duriuſculum dētes offendet id p nos manſum mollitumque fiet. Ita vt cum voluptate deduci in ventriculum tranſmittique poſſit. Occurret fortaſſis hoc in loco curioſus auditor. Et muſſitās dicet. bn̄ quidē o orator et bene dixiſti: ſed quorſum iſtud tam bene? q̄d iſtec tam longa de Septē ſapientib⁹ Explicatio ad Pliniȷ̄ epiſtolas ptinet ꝛ Flacci argonautica? Quid manus figuli dum Amphorā formare debꝫ vrceum finxit? Ego iſti id querenti Ita breuiter libera voce reſpondeo. O auditor curioſe nolito hinc Anſam capere calumniandi: Scito proemia in cauſis nō parum multis maxie libera eſſe. et longe a materia duci: vt Iſocrates ꝛ Gorgias apud grecos factitarūt: vt Saluſtius Criſpus apud noſtros In bello iugurthino et Catiliniano Nihil ad hiſtoriam ptinentib⁹ principiȷ̄s orſus eſt: Denique in gymnaſio libero libera eſt oratio. libera lingua. dummodo citra maledictum euagetur: Et citra faſtidiū: principia vn̄cunque ducta ſi modo docte dicta ſint laudem merētur: nec rationem ſemper reddere cogitur oratoriae dictionis orator: Maximeque ſi a ſecta deuius non aberrat. Nos eſt cauſa perorata gratias agere Auditoribus. vos p gratiarū actione Accipite Tetraſtichon: quo ſeptem ſapientū p̄cepta eodem ordine Complexi ſumus: quo ſunt explicata. vt ita facilius memoriae atque animis veſtris inhereſcant.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

Reſpicito finem vitai. Noſcito temet.
Optima menſura eſt. ſponſio dāna dabit:
Plures nempe mali. peridonea tēpora noſce.
To pan conſilium/cum ratione Regit.

Finis.

Sentētie ꝛ ꝓuerbia platonis

De ariſtotele et xenocrte hec plato dicebat. Huiqualem equū/qualēq; aſinū iungēdos aſſumſi. Ariſtoteles quidē freno indiget. Xenocrtes vo calcaribus.
Erat inť diſcipulos eius lautꝰ nimiū et curande cutis ſtudioſiſſimꝰ adoleſcens quē plato rogauit Quo uſq; tibi carcerem edificare perges
Quociens hominē timore irretitū videret ille aiebat ꝓprio in corpore mortuus eſt viuit in alieno
Addebat qui ſe ipē alterius grā deſeruerit oīm eē miſerrimū qppe q̇ neq; ſe poſſideat vlterius neq; alterū
Platonis quidā familiaris vir doctus eū orabat vt aures pauliſꝑ accōmodaret/libellū a ſe editū lecturꝰ rogatꝰ ſubiñ a platone/que libri eſſet inſcriptio Rñdit ꝯtradicendū nō eē Cui plato cur igiť ipē hec facitas? Cur ꝯtradicentibꝰ ꝯtradicis Cur me conſulis ſi tibi prohibes contradici
Leo ciuis potens in cetu carpebatur/ꝙ magnas et immodeſtas in ſenatu vociferatōes habuerat. Plato hocipm̄ inquit eſſe vere leonē eſſe
Dyogene cynico dicente qđ hūana iſta videret/ideas vo nequaqm̄ Cui mirū inquit Oculos eni quibꝰ iſta videntur habes ꝛ vteris/mēte vero non vteris/qua ſola illa cernuntur
Mirantibus diſcipulis ꝙ Xenocrtes in omi vita ſeuerus neſcio quid riſu excipiendū dixiſſet. Quid inquit miramini inter ſpinas aliqñ roſas et lilia naſci

Ad Iuuēs crebro dicere ſolebat Ocio labores aīpo
nite niſi forte rubiginē ſplendori ꝓſtare putatis
Iuuentutē ad biatā vitā hac rōne ſepiſſime incēde-
bat ꝯtrariā v̄tutꝪ ac voluptatꝪ naturā aīaduītite
Huiꝰ eni mōmētaneā dulcedinē ſubita pnia ſeqꝛ̄ do
lorꝗ ꝑpetuꝰ Illiꝰ āt breues labores-etna voluptas
Cū vidiſſꝫ quēdā alea ludentē-arguit-⁊ cū ille qm̄ ꝑ
ua rephēdis diceret Plato rn̄dit At n̄ ē ꝑuū ꝯſuetudo
Ebrijs et iratis ꝯſuetus cōſulere erat-ſeſe vt ī ſpecu
lo ſtudioſe intuerent-ab huiuſmōi ſtati feditate diſ-
ceſſuros Ebrietatē ⁊ ſomnū valde deteſtabatur
Aiebat plurimū referre ad puericiā educandā. vt ho
neſtis ſolū gaudere pueri aſſueſcerent
Alioquin dicebat voluptatē eſcam eſſe malorū
Addebat ſanitatē animi verā eē phiam Ceteras ve
ro facultates non tā phiam q̄ꝫ argumenta videri
Nihil ſane menti ſuauius eſſe q̄ꝫ vera dicere et audi
re veritate enī nihil vel melius vel durabilius
Interrogantibꝰ quibuſdā que nā poſſeſſionū gene
ra filijs eſſent potiſſimū cōꝑanda. Ea dixit q̄ non
grandinē n̄ hoīꝫ vi nō ipm̄ deniqꝫ Iouē extimeſcerēt
De modo eo et de filij erudicōe conſultanti. Qualis
inqꝛ̄t in arbuſculis plantādiſqꝫ dirigēdiſqꝫ talis et in
filijs gignēdis et inſtituēdis cura eſſe debet hic labor
illic voluptas. Cauendū aūt ne in hoc ſopiti in illo
plus q̄ꝫ vigiles videamur
Philidono cupiā platonē carpentē-qđ non minus
in diſcendo q̄ꝫ docendo ſtudioſus ac ſedulus eſſet-et
quoad diſcipulus eſſe vellet intrrogati. Quo ad in-
quit meliorē ac ꝑiciorē eſſe me nō penitebit
Interrogatus qđ non int̄ peritū impitūqꝫ intereſſet
qđ inter medicū egrotūqꝫ reſpondit
Pricipibꝰ nullū ꝓſtātius ꝓdiorū genꝰ eē dicebat q̄ꝫ
eorꝫ familiaritates hoīm-qui cauponari neſcirent

Principi nō aliter neceſſariā eſſe ſapienciā ꝗꝫ corpori animā Beatiſſimas fore res p. Si aut philoſophi dominent aut ſaltē qui gubernāt diuina quadā ſorte philoſophentur

Nihil eni peſtilētius eſſe poteſtate ⁊ audacia quā ignorancia comitetur

Tales ꝗꝫ ſubditos eē ſolere q̄les principes videant

Ingrātui non ꝓpriū bonū ſed publicū cogitandum

Non partē ſolū ciuitat quandā ſ totā eē curandā

Philippi Beroaldi Heptalogus ſiue ſeptem Sapientes Impreſſum Liptzgk per Jacobum Thanner herbipolenſem. Anno ſalutis noſtre .1.4.9.9.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA POZNAŃ

מקנסוהו
ין חייב כמ
אין גרעין
א האין גרע
ופים ואיט
הדין כמש
טרפה׳ ע
או טהרות ש
אהו׳ רב נחוי
א ליערך הי
אישון ולא ל
יה לשוחטה
ה יאכל׳ או
אלו׳ והשת
ם לא ישתכר
זה׳ פרושי ק
אומר׳ אם
פעולה׳ שי
שהנהו של
ואשאר יו
אל והדיוט
יוט דין הוי
טל ואלאוס
בק ליה לההד
והדין׳ רב
על ידי הד
מועד׳ ויה
לעיי לשת
או פירק כמ
אם טוב הוא
להם שומע

רה· לבשן· ויחמין
יעס· בושמין יוחן
כע· ולין ג קרטה
נו· יהלישו ויעט ז
ל· וסנוורי נכסין
מן· ששין· וחן הק
חד וטורח רל הוין
ויה לרישון הגריסת׳
יווירו זה לקח שלין
יין לעשות כל ולחוור
נעה וידעו ויום
החוירן· ש ויפרש
דין ויות השען· טלי
חרי טרגן ויה יות
טיסני· מיוו רב דווי
שאיהפלין והי· טו׳
ם דקיי· לו לת שול
טרה טייס· שתן יות
יקפירין מש נדייה
עליו היה לחשת הסנ׳
ה כל ויקופילין
תין וישוס טויאוה
ה יי ויפסלו להמתין׳
טויאוים· מלוו המר
ן· קליפתק יין הרגן
בשילשי· וטנית הו׳
טוחט יעמ ויהי רו׳
הין· מון שהט לין ויי
לאו יין רו טסוידכ
ויחתו· ויומלין· בגן ז
וכל ·ורמהות· כויקוס

עמו
עד
שוין
ומן שו
מטול
היטים
נדיירה
לעיל׳ שי
לפמו
כתים
עבדים
ויעת
שוין לו
הקונה
לשכיר׳
שישה
ויום יום
לויעשה׳
יופי׳ מי
חיורה
החייט
מיועד
לוורין
כיו״ ד
לו ויה
דשרי
פטולה
הרבים
מ׳ כדיו
וישוה
וספרים

BIBLIOTEKA UNI POZNANIU
64
INKUNABUŁY